

наша СЛОВА

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 48 (1251) 2 СНЕЖНЯ 2015 г.

95-я ўгодкі Слуцкага збройнага чыну

28 лістапада ў Слуцку адзначылі 95-я ўгодкі Слуцкага збройнага чыну. Слуцкі рэйвыканкам дазволіў правесці ў Слуцку ўрачыстую дэманстрацыю і мітынг з нагоды 95-й гадавіны Слуцкага збройнага чыну.

У суботу раніцай з Менска ў Слуцк выпраўліся каля 60 актыўістаў партыі Беларускага народнага фронту "Адраджэнне", "Маладога

"Фронту", рухаў "За Свабоду", "Разам". У акцыі бралі ўдзел старшыня партыі БНФ Аляксей Янукевіч, намеснік старшыні Рыгор Кастусёў, маладафронтайцы Зміцер Дашкевіч, Мікола Дземідэнка ды іншыя.

Першым прыпынкам стала вёска Грозва, дзе фармаваўся Грозаўскі полк паўстанцаў. Актыўісты праспявалі "Магутны Божа" і выпраўліся далей. Наступнымі пунктамі прыпынку сталі вёскі Семежава і Чырвоная Слабада.

У мястэчку Семежава, дзе ў цэнтры стаіць крыж ў гонар паўстанцаў, актыўісты Зміцер Каспяровіч распавёў удзельнікам вандроўкі пра асаблівасці бябіт у тых мясцінах. "Мястэчка 4 разы пераходзіла з рук ў рукі падчас баяў случакоў з чырвонаармейцамі. Шмат хто з чырвонаармейцаў, якія таксама ў асноўным былі сялянамі, пераходзілі на бок паўстанцаў. И таму каманда-

ванне Чырвонай арміі выкарысталася часткі, у камплектаваныя добраахвотнікамі-кітайцамі, і толькі тады паўстанцам давялося адступіць", - распавёў Каспяровіч.

Галоўная імпрэза праішла ў Слуцку, дзе да мінчукоў далучыліся мясцовыя актыўісты. Перад шэсцем на пляцоўцы каля былога дома Эдуарда Вайніловіча, дзе цяпер месціцца музей, праішла прысяга "маладафронтайцаў". Гэта традыцыйная цырымонія. Сёлета прысягу на вернасць Радзіме і бел-чырвона-белому сцягу прынялі 14 чалавек - больш, чым у папярэдняй два гады.

Калона праішла ад Слуцкага краязнаўчага музея

да гарадскога парку культуры і адпачынку на вуліцы Віленскай, дзе праішоў урачысты мітынг. Лідэр партыі БНФ Аляксей Янукевіч свой выступ на мітынгу прысыяць тэмэ змагання з расейскай экспансіяй, у чым, паводле яго, далі прыклад героя паўстання 1920 году на Случчыне. "Яны ведалі, што такое жахі грамадзянскай вайны, але яшчэ больш жахливым ім падавалася жыць ў няволі", - сказаў пра вычын случакоў Аляксей Янукевіч і асуздзіў экспансію Расеі, якая "плаціла размісціць на Беларусі свае вайсковыя базы і зрабіць з нашай краінай вайсковыя плацдармы".

Паводле СМІ.

ISSN 2073-7033

9 772073 703003 >

Рэспубліканская Рада ТБМ

29 лістапада ў сядзібе ТБМ праішло чаргове паседжанне рэспубліканской Рады ТБМ. На парадак дня былі вынесены наступныя пытанні:

1. Абмеркаванне плана працы ТБМ на 2016 год.
2. Аб даце чарговай Рады ТБМ.
3. Пастанова аб памеры складак на 2016 год.
4. Падвядзенне вынікаў выбарчай презідэнцкай кампаніі 2015 г.
5. Аб удзеле сяброў

ТБМ у будучых парламенцкіх выбарах.

6. Аб памятным знаку ў гонар беларускай мовы.
7. Аб падпісцы на "Наша слова".
8. Рознае.

Сябры Рады ўнеслі шэраг дапаўненнія ў праект плану, надрукаваны ў папярэднім нумары "Нашага слова". У прыватнасці былі ўнесены прапановы па правядзенні круглых столоў (канферэнцій) па пытанні беларускай, у тым ліку рэлігійнай, тэрміналогіі, а таксама на папярэднюю тэму: "Адзінай дзяржаўной беларускай мове і біспека караіны". Канчатковы план працы ТБМ на 2016 год будзе зацверджаны на чарговым паседжанні Рады, якое пастановілі правесці **24 студзеня 2016 года**.

Рада прыняла пастанову аб памеры складак на 2016 год.

Шырокая дыскусія разгарнулася па пытаннях падвядзення вынікаў выбарчай презідэнцкай кампаніі 2015 года і аб удзеле сяброў ТБМ у будучых парламенцкіх выбарах. Было адзначана, што сітуацыя на палітычным полі Беларусі нечым нагадвае сітуацыю 1989-90 гадоў, і ТБМ у 2016 годзе можа сказаць не менш важкае слова, чым сказала тады. Сябрам Рады прапанавана да наступнага паседжання прадуманаць усе аспекты гэтага пытання.

Не было дасягнута адзінства ў пытанні аб памятным знаку ў гонар беларускай мовы. Большаясь схілілася да таго, што спачатку трэба вырашыць пытанне пра рамонт помніка беларускай літары "У не складавае" ў Полацку. На наступнай Радзе, магчыма, ужо будзе пачаты збор сродкаў на гэты рамонт.

Па пытанні падпіскі на

"Наша слова" заслушалі паведамленне рэдактара Станіслава Судніка. Рада даручыла Анатолію Вярцінскаму, Аляксандру Давідовічу і Станіславу Судніку працаўцаў прапанавы да наступнага паседжання.

Сябры Рады атрымалі па два тэмы матэрыялаў міжнароднай канферэнцыі, праведзенай ТБМ вясной 2015 года.

Наш кар.

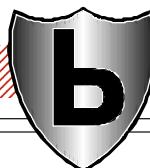
Пастанова Рады ТБМ імя Ф. Скарны
"Аб уплаце сяброўскіх складак (узыносаў) на 2016 год"

Менск

Рада ТБМ пастановаўляе вызначыць наступныя памеры сяброўскіх складак з 1 студзеня 2016 года:

1. Для тых, хто працуе - 100 тыс. руб.
2. Для беспрацоўных - 50 тыс. руб.
3. Для студэнтаў - 20 тыс. руб.
4. Для пенсіянераў - 50 тыс. руб.
5. Для вучняў школ, ліцэяў і гімназій - 10 тыс. руб.
6. Для грамадзян Расіі - 500 расійскіх рублёў.
7. Для грамадзян іншых краін - 10 \$ альбо 10 єўра.

29 лістапада 2015 г.

Паседжанне аргкамітэта па стварэнні Нацыянальнага ўніверсітэта з беларускай мовай навучання

23 лістапада адбылося паседжанне аргкамітэта па стварэнні Нацыянальнага ўніверсітэта з беларускай мовай навучання. У ім бралі ўдзел: А. Мілінкевіч, А. Трусаў, У. Колас - сустаршыні, М. Паствуход, П. Церашковіч, І. Дубенецкая, В. Рымашэўскі, Л. Баршчэўскі, А. Сядзяка, А. Жылко, У. Мацкевіч, А. Анісім.

Падчас паседжання былі абмеркаваны канцептуальныя падыходы, а таксама механізмы і варыянты стварэння ўніверсітэта ў сённяшній сітуацыі. Большаясь сяброў арг-

камітэта выказалаася за тое, што названая ўстанова мусіць быць зарэгістраваная ў Беларусі, хоць некаторыя перакананы ў тым, што гэта немагчыма і выслікі, прыкладзеныя ў гэтым кірунку, будуть патрачаныя марна і толькі адбяруць час.

Усе прысутныя фактычна пагадзіліся на тым, што ўніверсітэт - гэта найперш супольнасць, якую аб'ядноўваюць такія рэчы, як свобода думкі, імкненне да набыцця ведаў.

У выніку зацікаўленага абмеркавання, зважаючы ўтym

ліку і на скептычныя заўвагі, сябры аргкамітэта вырашылі:

1. Стварыць канцепцыю будучага ўніверсітэта, зыходзячы з некалькіх магчымых варыянтаў яго функцыянування.

2. Сабраць пакет дакументаў, неабходных паводле заканадаўства Рэспублікі Беларусь для рэгістрацыі ўніверсітэта.

3. Наступнае паседжанне склікаць праз тыдзень і абмеркаваць пропановы і заўвагі да канцепцыі.

Nash kar.

На "У нескладовае" няма грошай

МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Праспект Пераможца, 11, 220004, г. Мінск

Тэлефон (017) 203 75 74
Факс (017) 203 90 45

e-mail: ministerstvo@kultura.by
17.11.2015 № 01-20/70/01
На № 179 ад 23.10.2015

МИНИСТЕРСТВО КУЛЬТУРЫ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

Проспект Победителей, 11, 220004, г. Минск

Тэлефон (017) 203 75 74
Факс (017) 203 90 45

e-mail: ministerstvo@kultura.by
Старшыні грамадскага аб'яднання
"Таварыства беларускай мовы
імя Францішка Скарыны"
Трусаву А.А.

Аб ушанаванні памяці

Паважаны Алег Анатольевіч!

Разгледзеўшы ў межах сваёй кампетэнцыі пісмо грамадскага аб'яднання "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" ад 23 кастрычніка 2015 г. № 179, паведамляем наступнае.

Згодна з пастановай Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь ад 21 снежня 2008 г. № 208 "О бюджетнай класификациі Республики Беларусь" за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту ажыццяўляеца фінансаванне толькі стварэння твораў манументальнага мастацтва.

Такім чынам, згодна з заканадаўствам выдзяленне сродкаў на рэстаўрацыю помніка літары "Ў" у г. Палацку з рэспубліканскага бюджэту не ўляеца магчымым.

Улічаючы, што помнік літары "Ў" знаходзіцца на балансе КУП "ЖКГ г. Палацка", згодна з артыкуламі 44 - 46 Бюджэтнага кодэкса Рэспублікі Беларусь рэстаўрацыя названага помніка можа быць праведзена за кошт сродкаў мясцовага бюджэту ці за кошт бязвыплатнай (спонсарскай) дапамогі, іншых крыніц, не забароненых заканадаўствам.

З павагай,

Першы намеснік Міністра

I.U. Дрыга.

У першакласніка ў Літве 7 уроکаў беларускай мовы на тыдзень, у Беларусі - 1

"У звычайнай беларускай школе першакласнікі вычуваюць беларускую мову толькі адзін раз на тыдзень", - здзіўляючыца бацькі. Пры гэтым рускую мову вучаць утрай больш. "Дзесяціццаць звязкаў з мовы адразу", - такі адказ чыноўнікаў.

Ужо ў другім класе беларускай больш: два разы на тыдзень. Пяцікласнікі маюць па трох ўроках і рускай, і беларускай. У дзясятым класе родная мова - адзін раз на тыдзень, руская - трох, як у першакласнікаў. У адзіннадцатым па два урокі абедзвюх моў на тыдзень.

А як жа вучаць беларусаў у беларускіх школах за мяжой?

У суседній Вільні, у гімназіі імя Францішка Скарыны першаклашкі маюць сем уроку беларускай мовы на тыдзень.

Літоўскую першакла-

шкі таксама вучаць, але толькі трохы на тыдзень. У сярэдняй школе і літоўской, і беларускай пяць гадзін на тыдзень. У старшакласнікаў на носе экзамен, таму літоўской становіца больш.

У адзінай беларускай школе Рыгі беларуская мова ў першаклашак - трох разы на тыдзень. Такі расклад да чацвёртага класа, а пасля і да канца школы - па два урокі. Рускую мову тут таксама вычуваюць, але роднай лічыцца беларуская.

Абавязковая для выучэння беларуская мова ўпольскім Гайнаўскім комплексе з ліцэя і гімназіі. У гімназіі вучні вычуваюць трох гады і столыкі ж у ліцэі.

З наступнага года беларускай мовы ў школах стане больш. Гэта вынікае з адказу Міністэрства адукацыі на зворот Еўрапады: "Пачынаючы з другога класа незалежна ад

мовы навучання на выучэнне беларускай і рускай моў, беларускага і рускага літаратурнага чытання ва ўстановах агульной сярэдняй адукацыі адводзіцца адноўлекавая колькасць гадзін (на выучэнне беларускай і рускай моў - трох гадзін на тыдзень, беларускага і рускага літаратурнага чытання - дзве гадзіны на тыдзень). Адпаведна, для трэцяга класа пераход на новы тыповы вучэбны план адбудзеца з 2017/2018 навучальнага года, для чацвёртага класа - з 2018/2019 навучальнага года".

Па трох гадзінам на тыдзень беларускую і рускую мовы будуть вучыць да дзясятага класа. У дзясятым і адзіннадцатым увядзены базавы і павышаны ўзровень. На базавым беларускую мову будуть вучыць адну гадзіну на тыдзень, на павышаным - трох гадзінам.

euroradio.fm.

БЕЛАРУСКІ ДЗЯРЖАУНЫ ЎНІВЕРСІТЭТ КУЛЬТУРЫ І МАСТАЦТВА
ФАКУЛЬТЕТ ІНФАРМАЦЫЙНА-ДАКУМЕНТНЫХ КАМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСІ І МУЗЕЯЗНАСТВА

ЗАПРАШАЕ ВАС АТРЫМАЦЬ ВЫШЭЙШУ АДУКАЦЫЮ

"МУЗЕЙНАЯ СПРАВА І АХОВА ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЙ СПАДЧЫНЫ"

Падрыхтоўка кадраў па гэтым спецыяльнасці адбылася ўжо 20 гадоў і ахоплівае асноўныя кірункі развіцця музеяў свету і Беларусі, а таксама важнейшыя праблемы, звязаныя з аховай помнікаў гісторыі, культуры, уключэннем музеяў у турыстычную дзейнасць музеяў.

студэнты вывучаюць гісторыю музейнай справы, навукова-фундавую дзейнасць музея, тэорию і практику экспкурсійнай работы, інфармацыйныя тэхналогіі ў музеях, гісторыю і арганізацыю турызму, і іншыя дысцыпліны, звязаныя з турыстычнымі кірункамі.

Работа ў музеі і турыстычнай сферы - гэта праца з наведальнікамі, таму нашым

ларусі, сустрэчы з цікавымі людзьмі.

Універсітэт мае два добраўпарадкаваныя сучасныя інтэрнаты.

Калі ў вас узнікла жаданне атрымаць адукацыю ў галіне музейнай справы і турызму, то трэба падрыхтавацца і здаць тэсты. беларуская (ці руская) мова; гісторыя Беларусі; усеагульная гісторыя (найноўшы час).

цы, Лагойску і іншых гарадах, галоўнымі захавальнікамі музейных фондаў, старшымі навуковымі супрацоўнікамі ў музеях.

Спецыяльнасць "музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны" патрабуе глыбокіх і разнастайных ведаў, таму студэнты вывучаюць гісторыю Беларусі, сусветную гісторыю і тэорию культуры, гісторыю краязнайства, такія спецыяльныя гістарычныя дысцыпліны, як нумізматыка, сфрагістыка, адну з замежных моў (англійская, французская, нямецкая і іспанская), а таксама лацінскую і польскую. З трэцяга курса пачынаецца самае цеснае знаёмства са спецыяльнасцю, таму

студэнтам выкладаюцца спэцияльнасць "музейная справа і ахова гісторыка-культурнай спадчыны" падрыхтоўка да цэнтралізаванага тэсціравання па гісторыі Беларусі і сусветнай гісторыі. Лепшыя выкладчыкі дапамогуць вам авалодзіць неабходнымі ведамі для паспяховай здачы цэнтралізаванага тэсціравання.

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў запрашвае абітурыентаў для падрыхтоўкі да цэнтралізаванага тэсціравання па гісторыі Беларусі і сусветнай гісторыі. Лепшыя выкладчыкі дапамогуць вам авалодзіць неабходнымі ведамі для паспяховай здачы цэнтралізаванага тэсціравання.

Тэлефоны для даведак:
+375 (017) 2094997
(кафедра);
+375 (017) 222 83 06
(прыёмная камісія).

Парадак і правілы прыёму, даты правядзення дзён адкрытых дзяржарэй і іншая інфармацыя на сайце ўніверсітэта: www.buk.by.

Сардечна запрашаем у Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў на спецыяльнасць "МУЗЕЙНАЯ СПРАВА І АХОВА ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНАЙ СПАДЧЫНЫ"!

Ён верыў у свой народ

85-тыя ўгодкі з дня нараджэння Уладзіміра Карапткевіча, аднаго з самых любімых і чытаных пісьменнікаў, адзначылі вечарынамі, літаратурнымі сустрэчамі і канцэртамі ў Менску, Орыши, Гомелі, Гародні.

26 лістапада, у дзень, калі Уладзіміру Сямёновічу споўнілася 685, у менскай галерэі сучаснага мастацтва "У" сабраліся яго сваякі і сябры, калегі і знаёмыя, чытачы і прыхільнікі творчасці. Арганізавалі вечарыну ГА "Саюз беларускіх пісьменнікаў" і кампанія "Будзьма беларусамі!".

- З твораў Карапткевіча паўстае му-

жная і герайчная Беларусь, якой мы ганаёмся, - адзначыў старшыня ГА "СБП", Барыс Пятровіч. - Мы ведаем Карапткевіча як празаіка, як выбітнага паэта, але зусім мала ведаем яго як чалавека. Ён амаль не пісаў дзённікі.

На сустрэчы выступілі з успамінамі пра старышага калегу і сябра Сяргея Законнікаў, Леанід Дранько-Майсюк Уладзімір Някляеў, Уладзімір Арлоў. Многім з літаратарамі і прадстаўнікамі інтэлігенцыі Уладзімір Сямёновіч паспрыяў сваім чалавечым стаўленнем і паўздзельнічаў на лёс.

На вечарыне, якую вёў празаік, галоўны рэдактар часопіса "Дзеяслу" Барыс Пятровіч, быў прэзентаваны новы, 78-ы нумар часопіса з унікальной публікацыяй дзённіка (1965-66 гадоў) Уладзіміра Карапткевіча, выдадзенага дзяку-

ючы пляменніцы класіка - Алене Іванаўне Сінькевіч. У дзённіку апавядваецца пра тыя часы, калі Уладзімір Карапткевіч працаваў над раманам "Хрыстос прыязмліўся ў Гародні" і над сцэнарам фільма па ім. У 1965 годзе ён быў мабілізаваны ў войска і служыў на Далёкім Усходзе з Рыгорам Барадулінам. Некаторыя моманты назіранняў ляглі ў аснову яго аповесці "Чазенія". Карапткевіч піша ў дзённіку пра сваіх сяброву, сучаснікаў, пра родную Рагачоўшчыну.

Сяргей Законнікаў пазнаёміўся з У. Карапткевічам на першым курсе ўніверсітета ў старым Доме пісьменнікаў на вул. Энгельса, і яны сябравалі 20 гадоў. Сяргей Іванавіч узгадаў, як Уладзімір Карапткевіч прыезджаў на Вушаччыну, аглідаў старажытныя помнікі,

хадзіў на азёры. Ён прыйшоў да яго дадому, пасябраваў з яго бацькам і хутка знайшоў падыход да 7-месячнай дачкі Сяргея Іванавіча - зайграў на шоках, як на гавайскай гітары. З той пары яна яго вельмі палюбіла як чалавека. Калі дачка вырасла, то стала адным з лепшым чытачоў Карапткевіча і намеснікам рэктара Беларускай акадэміі мастацтваў. Узаемаадносіны пісьменніка з людзьмі паказваюць яго ва ўсіх іпастасях, вызначаюць рухавік, які кіруе пісьменнікам.

- Не гледзячы на цяжкія ўзаемаадносіны з цэнзурай, быў людзі, якія дапамагалі Карапткевічу, - узгадаў Леанід Дранько-Майсюк. - У Менску эта быў Міхаіл Фёдаравіч Дубянецкі, дырэктар выдавецтва "Мастацкая літаратура", кіраўнік выдавецкай структуры незвычайнай мужнасці. Ён выдаў забаронены раман Карапткевіча "Нельга забыць". Не гледзячы на выдавецкія планы, якія быў пад кантролем, Міхаілу Фёдаравічу ўдалося ажыццяўіць задуманае ў 1983 годзе. Кнігу выдалі накладам 60 000 асобнікаў.

- Да юбілею Карапткевіча ў музее ў Воршы была адкрыта выставка рукапісу пісьменніка, там былі сотні стронак "Каласоў пад сярпом тваім", гэта быў машынапіс аўтара, праўка рэдактара і іх палеміка, машынапіс "Ладдзі распачы", - распавёў Уладзімір Арлоў. - На круглым стале прагучала ідэя, што ў Воршы павінен быць бульвар Карапткевіча, і на гэтым бульвары павінен стаць помнік. Недалёка ад помніка пісьменніку павінна быць скульптурная група, прысвечаная яго героям. Ад Саюза беларускіх пісьменнікаў я прывёз музею Карапткевіча падарунак - тэлефон-факс, каб яны моглі звязвацца з даследчыкамі яго творчасці ва ўсім свеце. - Карапткевіч - такі творца, велич, талент, свя-

кармеліцкім касцёле ў Мсціславе. Аўтарам праектаў рэстаўрацыі цэлага тузіна помнікаў гісторыі з'яўляецца Валеры Слюнчанка, адзін з першых архітэктараў-рэстаўратараў Захадняй Беларусі. У задушлівай атмасферы 1960-тых гадоў Валеры, будучы яшчэ студэнтам, хацеў кінуць навучанне. Ягоныя ідэі былі выст怠лены на выставе праектаў на возеры Свіцязь. Праекты ўбачыў Уладзімір Карапткевіч. Ён быў так уражаны, што напісаў студэнту ліст: "Мне робіцца радасней жыць!", - напісаў Карапткевіч. І гэты ліст паўплываў на то, што

ры моцныя, што ў іх аж валасы на галаве пахруствалі. "А адкуль ты ведаеш? - Я веру!".

Аднойчы мы паехаі на Палессе, і зламалася машина ноччу каля вёскі. Карапткевіч кажа: "Гэта ж беларуская вёска. Кожны беларус пусціць у хату!" Мы засумняваліся, але з першых дзверей, у якіх мы пагрукаліся, выйшлі гаспадары, накрылі стол, паклалі нас на палаці. Трэба было бачыць, як Карапткевіч пераможна глядзеў: "Вось што такое Беларусь, што такое нашы людзі!"

Сёння, у дзень нараджэння Карапткевіча, мы маем вялікае нацыянальнае свята, таму што сама ідэя аб незалежнасці краіны была народжана літаратарамі. У тым, што мы маем, вялікая роля Карапткевіча.

Алена Іванаўна Сінькевіч выступіла з расповедам пра Уладзіміра Сямёновіча, пра

Валеры вярнуўся вучыцца і стаў аўтарам рэстаўрацыі ўсіх помнікаў.

Гід Уладзіміра Сямёновіча па Пінску, які паказваў яму старажытнасці, і чыё імя не дала назваць цэнзура, быў малады Казімір Свёнтак.

Уладзімір Някляеў узгадаў, як сабраліся троі сябры: Рыгор Барадулін, Адам Мальдзіс і Уладзімір Карапткевіч.

- Ён пачаў расказваць пра Беларусь як казку: такая была краіна шляхетная, такія ёй былі паненкі цудоўныя, такія былі спадары беларусы-рыца-

працэс падрыхтоўкі рукапісу да друку, пра ўражанні ад яго прачтальні.

Асобна было адзначана пра выданне поўнага збору твораў Уладзіміра Карапткевіча. Як распавёў даследчык, кіраўнік гэтага праекту Анатоль Верабей, на дадзены момант выйшлі ўжо 10 тамоў з меркаваных 25-ці.

На вечарыне прагучалі вершы з кнігі "Быў. Ёсць. Буду". Песні на слова Уладзіміра Карапткевіча выканалі Анатоль Івашчанка і Алеся Камоцкі.

Э. Дзвінская.
Фота Вікі Трэнас.

Віншуем сяброў ТБМ, якія нарадзіліся ў снежні

Абдулаева Святлана Іосіфаўна
Агуновіч Эдуард
Адамоніс Валянцін Канстанцін.
Аксючыц Галіна Уладзімір.
Аксючыц Ганна Аляксандар.
Алейнік Віталь
Андрасовіч Таццяна Валянцін.
Андрэнка Яўген Барысавіч
Аношка Любоў Іосіфаўна
Антаноўская Людміла
Анцыповіч Мікалай
Арцишэнка Вікторыя Уладз.
Асадчая Алена Вадзімаўна
Аспіровіч Ананій Канстанцін.
Атрахімовіч Вячаслаў
Аўласка Ала
Афанасенка Кацярына Уладз.
Багінская Аўгіння Ніна Рыгор.
Багнюк Любоў
Баеў Канстанцін Генадзевіч
Бандарчык Вікторыя Ігараўна
Бараноўскі Аляксандар Уладз.
Бартошык Наталля Пястроўна
Батура Міхайл Пяetroвіч
Бацян Валянціна
Бацяноўскі Аляксандар Рыгор.
Башкоў Аляксандар Аляксанд.
Баярчук Алена
Бедка Іван
Белка Сяргей Мікалаевіч
Берняковіч Іна
Бойка Валянцін Юр'евіч
Борбат Таццяна
Буданаў Зміцер Львоўіч
Букачова Алена Уладзіміраўна
Бурак Жанна Генадзеўна
Бурносай Раман Генадзевіч
Бусловіч Святлана Анатол.
Вабішчэвіч Аляксандар Мік.
Вайдашэвіч Жанна Пястроўна
Верабей Янка Міхайлавіч
Весялевіч Ірина Міхайлаўна
Водзіч Наталля
Волкава Алла
Гагуліна Юлія Аляксандраўна
Гайдаровіч Анжэліка
Галіноўская Ніна Васільеўна
Галкоўскі Аляксандар Алякс.
Гарох Мікалай Андрэевіч
Гарэцкі Радзім Гаўрылавіч
Гацкі Уладзімір Венядзімавіч
Герэра Менгана Ідаэль Ідаэл.
Гінько Марыя Уладзіміраўна
Гнітуля Алег Аляксандравіч
Гракун Валянціна Іосіфаўна
Грамыка Алена Віктараўна
Гром Ігар Віктараўіч
Груздзеў Аляксандар Ігаравіч
Грыгораўіч Вітаўт Іванавіч
Грыневіч Ганна Васільеўна
Грыцаў Тарас
Грэйт Таццяна Міхайлаўна
Грэская Браніслава
Гук Уладзімір Пяetroвіч
Гурыновіч Генадзь Аркадзев.
Дабрынец Аляксей Васільевіч
Давідовіч Дзмітры
Даманава Лідзія Дзмітрыеўна
Дамарацкі Аляксандар Уладзім.
Дарафей Іна Сцяпанаўна
Дашкевіч Вікторыя Віктараўна
Дашкевіч Галіна С.
Дзвілянская Бэла
Дзэмідовіч Ігар Славаміравіч
Дзэм'яновіч Таццяна А.
Дзяменцева Ірина
Дзянісаў Уладзімір
Донаў Павел Пяetrovіch
Доўжыкін Андрэй Ігаравіч
Дрозд Юля
Дунецкі Тадэвуш Віктараўіч
Дучыц Людміла Уладзіміраўна
Егіпцева Таццяна Уладзімір.

СУСТРЭЧЫ Ў АЗЁРНЫМ КРАІ

Сябры Пастаўскай раённай арганізацыі ТБМ праводзяць актыўную работу па папулярызацыі роднай мовы і культуры, кніг і матэрыялаў пра родны край. Адбываеца гэта ў розных формах, найчасцей - падчас сустрэч у навучальных установах, бібліятэках, дамах культуры.

11 лістапада была здзіснена паездка ва ўсходнюю частку Мядзельскага раёна з выступленнямі ў Слабадской, Старагабскай і Сваткаўскай школах. Мэта сустрэч - актэнтаваць увагу вучняў і настаў-

ніаку на неабходнасць ашчаднага стаўлення да роднай мовы, важнасці яе вывучэння і карыстання ёй у паўсядзённым жыцці, а таксама каштоўнасці збору, упрадакавання і выдання краязнаўчых матэрыялаў, асабліва пра знікаючыя і ўжо зніклыя населенныя пункты іх жыходароў.

Перад школьнікамі з мультimedыйнымі презентацыямі выступіў член Саюза пісьменнікаў Беларусі, старшыня Пастаўскай раённай арганізацыі ТБМ, настаўнік географіі Пастаўскай гімназіі Ігар Пракаповіч. Ён падзяліўся досведам збору краязнаўчых матэрыялаў, расказаў пра сваю

літаратурную і педагогічную дзейнасць, паказаў выдадзеныя кнігі, прачытаў некаторыя творы. Асаблівая ўвага ў выступленнях была звернута на важнасць сумеснай працы вучняў і настаўнікаў у справе вывучэння родных мясцін, стварэння іх летапісаў.

Для таго, каб зацікаўці школьнікаў у вывучэнні роднага краю, у прэзентацыі былі ўключаны фотаздымкі мясцовых адметных аб'ектаў і творчых асоб, зробленыя сябрамі ТБМ падчас летніх краязнаўчых вандровак па Мядзельшчыне. Вучні і настаўнікі, якія маглі пазнаць помнікі і расказаць пра іх, атрымлівалі са-

лодкі пачастунак - цукеркі.

Усе сустрэчы прыйшлі цікава і, думаеца, карысна для ўсіх іх удзельнікаў, за што трэба выказаць слова ўдзячнасці дырэкторам і педагогічнымі калектывамі Слабадской імя А. Гурыновіча, Сваткаўскай імя М. Танка і Старагабскай школ.

Хочацца пажадаць ім выдатных дасягненняў у вучобе і добраға

плёну ў дзейнасці на карысць нашай Башкайшчыны.

Юлія Пракаповіч.

Назымкі: 1. Сустрэча ў Слабадской школе; 3. Сустрэча ў Старагабскай школе.

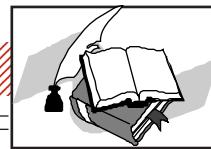
Гісторыя ў падзеях і малюнках

8 снежня (аўторак) на сядзібе ТБМ адбудуцца чарговыя заняткі ў гістарычнай школе "Гісторыя ў падзеях і малюнках"

з Алегам Трусым.

Пачатак 18.00.

Уваход вольны.

Настаўнік з Даніі напісаў казку пра ВКЛ

На заробленыя гроши створыць прытулак для беларускіх мастакоў

"Княства пад бел-чырвона-белым сцягам" - так называецца казка, якую выдаў Мікаэль Нільсэн, 37-гадовы настаўнік з Даніі. Натхнёны беларускай рэчаіснасцю, ён напісаў казку пра краіну, якая вельмі нагадвае Беларусь. Як Нільсэн стаў персанай нон-грата ў Беларусі і навошта яму ўкладаць гроши ў стварэнне прытулку для беларускіх мастакоў у Данії, ён распавеў Свабодзе.

Нільсэн нарадзіўся ў 1978 годзе ў Капенгагене. Скончыў універсітэт у горадзе Рокслі і настаўніцкі каледж. З сярэдзіны 1990-х быў актыўным сябрам Сацыял-дэмакратичнай партыі Даніі і нават узначальваў гарадскую арганізацыю Капенгагена.

У 2005 годзе Нільсэн трапіў у Вільню, дзе праходзіў лагер для актыўістаў беларускіх НДА. Ад іх ён даведаўся пра цяжкія ўмовы, у якіх вымушаныя працаўнікі недзяржаў.

The Kingdom of the Red and White Banner

Michael Nielsen

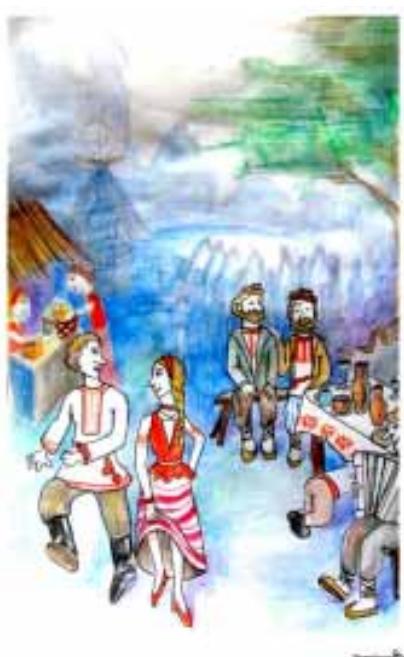
Капенгагена, дзе працаўнікі яшчэ сёлета.

- Я напісаў казку, у першую чаргу, каб натхніць мастакоў і творчых людзей з Беларусі на стварэнне мастацтва, якое дапаможа развіцію дэмакратыі.

Жанр казкі Нільсэн абраў дзеля таго, каб чытаць малгі і дарослыя, і дзеці.

- У казцы я магу быць больш паэтычным і вольным - тут не трэба казаць пра позёрныя даты і дэталі гісторыі, якія зрабілі б книгу больш сумнай і менш натхнільнай.

"Княства пад бел-чырвона-белым сцягам" - першая самастойная публікацыя Нільсэна. Кошт кнігі на сایце - 3

эўра для беларусаў і 6 эўра для жыхароў Заходняй Еўропы (Нільсэн лічыць, што єўрапейцы мусіць плаціць больш дзесяці салідарнасці). Заробленыя гроши датчанін хоча патраціць на стварэнне мастацтва прытулку для беларусаў.

- Такія месцы я бачыў у Даніі, - кажа Нільсэн. - Туды прыязджаюць мастакі і пісьменнікі, каб атрымаць натхненне і ў спакойных умовах пісаць свае творы. Яны туды прыязджаюць за вельмі малыя гроши ці зусім задарма.

Падобнае месца Нільсэн хачеў бы стварыць каля мястэчка, дзе ён цяпер працуе.

- 3 май досведам працы ў НДА я падумаў, што буду

больш карысны для Беларусі,

чым для Даніі, - кажа Нільсэн.

- Чым раздаваць улёткі ў цэн-

тра Капенгагена, лепш кансультаваць беларускіх актыўістаў: гэта дасць большы плён.

Працующы настаўнік дацкай, ангельскай і нямецкай моваў, а таксама музыкі і гісторыі ў мястэчку Харлеў за 60 км ад Капенгагена, Нільсэн напісаў і выдаў у электронным фармаце казку пад назвай "Княства пад бел-чырвона-белым сцягам". У кнізе апісваецца гісторыя Беларусі, дзе "народ крочыць камяністым шляхам да дэмакратыі".

The Kingdom of the Red and White Banner

Michael Nielsen

Капенгагена, дзе працаўнікі яшчэ сёлета.

- Набываючы кнігу, людзі ўкладаюць у будучае дэмакратычнае мастацтва, - кажа Нільсэн. - А гэта, у сваю чаргу, паўплывае на змены ў беларускім грамадстве.

Нільсэн цяпер цікавіцца грамадска-палітычным жыццём Беларусі больш, чым роднай Даніяй. Але ў масе сваёй датчане ведаюць пра Беларусь не так шмат. Толькі з 2006 года там началі ўзгадаваць Беларусь у СМІ, бо тады вялікая дэлегацыя назіральнікаў рушыла на прэзідэнцкія выбары.

- Я думаю, што добрая частка насельніцтва Даніі ведае,

Алесь Краўцэвіч у Магілёве

У чацвер 25 кастрычніка магілёўская суполка ТБМ зладзіла сустречу з вядомым беларускім гісторыкам Алесем Краўцэвічам. Госць презентаваў сваю апошнюю кнігу "Гісторыя Вялікага Княства Літоўскага 1248-1377", распавёў пра свае апошнія даследаванні як апісанага ў ёй перыяду, так і шмат чаго іншага з нашай мінуўшчыны. Былі закранутыя пытанні развіція беларускай гісторыографіі не толькі ў пытаннях, датычных

непасрэдна нашых земляў і продкаў, але і неабходнасці апісання айчыннымі навукоўцамі і гісторыі суседніх дзяржаваў ды народаў з нашага, нацыянальнага пункту гледжання, бо пакуль што гісторыю суседзяў мы вывучаем праз іхнє ж бачанне, якое не зусёды спрыяе інтэрэсам Беларусі, як незалежнай і сувереннай краіны. А ўжо ў суботу 31 кастрычніка адбылася яшчэ адна сустречча са спадаром Алесем Краўцэвічам, прысвечаная 500-годдзю Мікалая Радзівіла Чорнага.

Алесь Сабалеўскі.

Калі за адраджэнне мовы, чытай, спадарства, "Наша слова"!

Шаноўныя сябры, ідзе падпіска на першы квартал 2016 года. У каталогу інфармацыя пра газету знаходзіцца на ст. 73. Цана змянілася нязначна. У 2016 годзе мы працягнем выходзіць на васьмі палосах. Газета мае добры рэдакцыйны партфель і плануе для друку тэксты самых розных матэрыялаў, з рознымі поглядамі і падыходамі, у tym ліку і адрознімі ад пазыцыі рэдакцыі. Мы будзем працягваць друк мовазнаўчых і гісторычных матэрыялаў у выкладанні тык аўтараў, якіх вы не знойдзете на старонках іншых выданняў. Мы не стараемся навязваць чытчу сваю думку ці погляды, а падаём паведамленні і меркаванні саміх чытачоў. Чытайце, даведвайтесь, думайце. Будзьце з намі, і вы будзеце з усёй Беларуссю.

РП - 1	Міністэрства сувязі Рэспублікі Беларусь											
АБАНЕМЕНТ на газету часопіс 63865 індэкс выдання												
НАША СЛОВА (назва выдання)												
Колькасць камплектаў 1												
На 2016 год па месяцах:												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Каму (прозвішча, ініцыялы)												
Куды (адрас)												
(паштовы індэкс)												

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТАЧКА												
на газету часопіс 63865 індэкс выдання												
НАША СЛОВА (назва выдання)												
Кошт	падпіскі пераадрасоўкі	29400 руб. руб.	Колькасць камплектаў	1								
На 2016 год па месяцах:												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Каму (прозвішча, ініцыялы)												
Куды (адрас)												
(паштовы індэкс)												

Беларускі нацыянальны касцюм

(Працяг. Пачатак у папярэдніх нумерах.)

Андарак насілі жанчыны заможных саслоўяў для халоднага перыяду года. У XIX-XX стст. такая спадніца лічылася святочным адзеннем, магла ўваходзіць у склад вясельнага касцюма. У XIX-XX стст. андарак быў распаўсюджанным адзеннем разам з ін-

Шляхцянка Ганна Ваньковіч (з роду Солтанаў). Мастак Ян Рустэм, каля 1805 г.

Княгіня Марыя Феліцыя Друцкая-Любецкая (1833-1897) з роду Шлеметаў. Фота каля 1861 г.

Заможная гардзянка з Гродна. Фота каля 1901 г.

Дзяўчына ў традыцыйным беларускім сялянскім жаночым касцюме. Фота 2007 г.

толькі ўпрыгожвала, але і за-
сцерагала ніз спадніцы.
Тэрмін "саян" выкарыстоўваюць для абазначэння жаночага адзення, якое ўяўляе сабой спадніцу з прышытым ліфам. Для саянха характерныя крой без рукавоў, падобны на сарафан. Жанчыны насілі таксама неадрэзаную па таліі сукенку без рукавоў. Яе шылі з чорнай, вытканай у дамашніх умовах тканіны, упрыгожвалі галуном і пазументам. Перад закрывалі пярэднікам. Штодзённы касцюм насілі з пярэднікам з белай тканіны. Да святочнага касцюма іх рабілі асабліва прыгожымі - расшывалі

швы, баваўнянымі і ваўнянымі ніткамі вышывалі рознакаляровы арнамент. Прымянялі і іншыя прыёмы упрыгожвання. "Запон" закрываў спадніцу і ліф амаль да самай шыі і падвіязваўся не на таліі, а вышэй, пад грудзямі.

У склад поўнага камплекту жаночага адзення ўваходзіў фартух. Яго насілі на Беларусі разам са святочным уборам і з паўсядзённым касцюмам як спадніцай, так і з адзеннем на ўзор саяна. Фартухі шылі з адбеленай ільняной тканіны за 2-3 ночы. Злучаныя разам простым швом ці дэкаратыўным ажурам, палотні

Сялянскі фартух лунінецкага строю са святычным арнаментам, пачатак XX ст. Фота 2012 г.

шчы тканіны збіralі ў зборку па адным краі на нешырокі пояс. Завязваўся ён па таліі і прыкрываў адзенне спераду, пакіданочы палоску спадніцы ўнізе. Святочныя фартухі ўпрыгожваліся вельмі багата і з вялікай фантазіяй, а штодзённыя былі больш сціплья. У канцы XIX ст. іх шылі з набіўных і клетчатых тканін. У XX ст. з'явіліся пярэднікі з каляровай гладкаарфаванай тканіны (чорнай, чырвонай), аформленыя унізе нашыўкамі каляровых стужак. У гэты час вышыўка ці ткацкі арнамент замяніося нашыўкамі з каляровых стужак, аплікацыямі з каляровых тканін, устаўкамі карунак. Меліхарактэрную назыву "заказ-

амулеты. У XX ст. паясы выраблялі са скury, тканін і нітак. Ткалі і плялі паясы асаблівым спосабам - "на ніту", "на бердачцы". Тканыя паясы былі даволі доўгімі - да 2-2,5 м, заканчваліся "махрамі", "кутасамі". Пояс завязвалі па таліі, часцей у два ахвяты, на прости вузел. Канцы пакідалі ў цэнтры ці змяшчалі ў адзін бок. Шырыня пояса вызначалася ў супадносінах з іншымі часткамі касцюма і хісталася ад вузкіх - "у два-тры пальцы" шырыні - да 25-26 см.

Верхніе адзенне

Жаночае верхніе адзенне часцей і багацей, чым

Графіня Ганна Алаіза Хадкевіч (1600-1654) у футры і зімовай шапцы. Партрэт XVII ст.

нікі", так як звычайна іх заказвалі майстрызам.

Важнай складовай часткай традыцыйнага сялянскага жаночага касцюма быў пояс, на якім таксама маглі падвесівацца ключы, невялікія нажы і

мужчынскае, упрыгожвалася вышыўкай і аплікацыяй, але па выглядзе і кроі не вельмі моцна адрознівалася ад мужчынскага.

(Працяг у наступным нумары.)

(Заканчэнне. Пачатак у папярэдніх нумарах.)

3-за частых нападаў падраздзялення 1-й Слуцкай брыгады на расійскія войскі камандаванне 16-й арміі пасля папярэдніх атрыманых згоды польскіх уладаў прыняло расэнне ачысціць нейтральную зону ад "антисоветскага элемента". Для выполнения этой задачи с утра 4 декабря были введены в нейтральную зону отряды 8 и 17 стрелковых дивизий (17-я дывізія не прымала непасрэднага ўдзелу ў баях супраць ўдзельнікаў Слуцкага збройнага чыну, яе падраздзяленні займалі пазыцы на поўдні на лініі Ленін - Тураў і далей да Петрыкава. - А.Ж.). Трэхдневная операція дала незначительныя результаты: всего было задержано околі 50 дезертиров, 15 перебежчиков і забрано 2 лёгкіх орудия, брошенныя бандитамі у рэку Прип'ять у районе дер. Вересница". Так сведчыць пра падзеі снежня 1920 года "гісторыка-стратэгічны нарыс" 16-й арміі.

7 снежня чырвонаармейцы разбілі ўдзельнікаў збройнага чыну каля Семежава і занялі мястэчка. Частка падраздзялення 1-й Слуцкай брыгады перайшла лінію нейтральнай зоны на польскім баку ад дзяржаўнай граніцы. Палякі разбройлі 30 афіцэраў і 400 салдат брыгады.

Як толькі расійскія войскі выйшлі з нейтральнай зоны, атрады 1-й Слуцкай брыгады ўзнавілі напады на часткі Чырвонай Арміі. Так, уначы з 9 на 10 снежня 1920 года яны зрабілі напад на вёскі Крывасёлкі і Навасёлкі, дзе захапілі 28 палонных, уначы 12 снежня - на вёску Старын. Потым былі спробы выбіць чырвонаармейцаў з занятых імі пазыцый. 13 снежня вайскоўцы 1-й Слуцкай брыгады занялі мястэчка Семежава "пасля крывавага бою", у якім "вораг страйці забітых і раненых 50 чалавек. З нашага боку 3-х раненых". Праўда, потым пад націкам чырвонаармейцаў яны былі вымушаны адступіць. Штаб 1-й Слуцкай брыгады, а з ім Беларускага рада Случчыны перамясяціліся ў вёску Морач (цяпер у Клецкім раёне).

Вось некаторыя паведамленні штаба 1-й Слуцкай брыгады:

"3 17 на 18. XII мы занялі м. Піліпавічы, Бучацін, Страхін і м. Семежава. Узята 25 палонных і здабыта 1 куля-мёт з набоямі, шмат стрэльбаў, набояў, гранатаў, палевая кухня, транспарт з коньмі.

3 18 на 19. XII мы занялі 50 чырвонаармейцаў забіта і имат ранена, а таксама захоплена значная ваеннае здабыча.

19. XII а 10-й гадз[іне] раніцы бел[арускія] аддзелы пад націкам ворага адышлі на старыя пазыцы".

Кідаецца ў очы тое, што ў гэтых паведамленнях не гаворыцца пра страты вайскоўцаў 1-й Слуцкай брыгады ў баях супраць чырвонаармейцаў. А яны ж не маглі не быць з улікам колъкаснага складу і ўзбраення абедвух бакоў (не на карысць ўдзельнікаў

Слуцчына, 1920-ты

збройнага чыну).

Штаб 16-й арміі ў 22 гадзіны 19 снежня 1920 года атрымаў тэлеграму, дзе гаварылася пра вышэйзгаданыя падзеі: "8-я дывізія, 22 бригада, отряд 65 полка силою 66 штыков выступілі ў 9 час. 19/12 из м. Романово в м. Тымковічі для усиления 66 полка. В осталім бригады без перемен. 23 бригада. В 7 час. 19/12 банды беларусов силою 100 штыков напала на м. Вызна і заняла его. Рота 69 полка выбіла ў 10 час. противника из мястечка, но с контрапаступленнем его наши часты вынуждены были отойти. В 12 час. с помошчю двунутых резервов 69 полка наши часты выбіли противника и снова занялі м. Вызна, захватив в плен 12 солдат 9 роты Беларуского полка. Главные силы противника отступили в м. Семежево. В 5 час. 19/12 в направлении д. Гулевічі (б. вёстр северо-восточнее м. Семежево) из г. Слуцк двунуты 2 бронемашины бронеотряды №1. В исполнение директивы Командарма для очистки нейтральной зоны двинут в 4 час. 19/12 в м. Вызна 68 полк...".

17 снежня 1920 года Найвышэйшая рада БНР присзначыла маёра Андрэя Якубецкага (ураджэнец вёскі Сухінія Гарадзенская павета, цяпер у Гарадзенскім раёне) галоўнамаіндуючым войскамі Беларускай Народнай Рэспублікі. 19 снежня ў вёсцы Морач ён выдаў загад №1, у якім гаварылася, што "мы не пакінем змагацца, пакуль жыхар Беларусі не зробіцца праўдзівым гаспадаром сваёй зямлі. Афіцэры і жаўнеры! Наші шлях па вызваленню Бацькаўчыны мусіць быць шляхам вялікае пацшаны да жыцця, дабравыту і ідэёвых перакананняў усего нашага жыхарства. Я заклікаю Вас трывама строгае дысцыпліны, бо толькі яна зробіць моцную армію, якая здолее споўніць акрэслене заданне. Воля наша Бацькаўчыны ў нашых руках. Ведайце, што толькі ў Незалежнай і Непадзельнай Беларусі народы знойдуть здаваленне сваіх патрэб!".

Ураджэнец вёскі Сухінія Быстрыцкай воласці Слуцкага павета (цяпер у Капыльскім раёне) Сяргей Бусел успамінаў, што "кожын дзень паўстанцы рабілі налёты на бальшавіцкія аддзелы, захоплівалі палонных і ваеннае добро. Часта афіцэры палонных патрэбуюць не адсыпалі ў штаб, а расстрэлівалі на месцы. Бальшавікі не маглі захапіць жывымі ніводнага паўстанца і за гэта вымяшчали на сялянах... Адзін раз разьведка паўстанцаў захапіла ў вёсцы Кажушкі роту чырвонаармейцаў, забіла патрэбу і вышла з вёскі. Назаўтра, даведаўшыся аб гэтым, бальшавікі звялікім атадам акружылі вёску Кажуш-

шкі, выгналі ўсіх людзей на поле, паставілі проці іх кулямёты і патрабавалі выдаць маючых зносіны зь беларускімі паўстанцамі. Сяляне маўчалі. Тады бальшавікі началі выбіраць з грамады па твары падазровых і адводзілі ўбок. Калі патрэбны лік людзей быў адбраны, то сталі адганяць грамаду ад абрачоных на смерць, але грамада не адступалася, падняўся страшнны крык і плач дзяяцей. Старыя прасілі паставіць іх пад кулі замест сыноў і ўнукаў, кабеты - замест мужыкоў, дзеци не адходзілі ад сваіх бацькоў і мочна плацалі. У канцы бальшавікам, мусіць, надаела слухаць гэты раздзіраючы душу канцэрт, яны спахнілі першых панаўшыся ў рукі 2-х чалавек, расстралялі іх і спакойна пакінулі вёску, задаволіўшы свае краважадныя інстынкты". Гэтыя і некаторыя іншыя прыклады сведчаць аб тым, што не вельмі "цырымоніліся" ў пэўных сітуаціях і байцы Чырвонай Арміі, і ўдзельнікі Слуцкага збройнага чыну ўжо не хапала ні боепрыпасаў, ні харчавання для таго, каб арганізаваць паўнавартаснае процідзеянне чырвонаармейцам.

У тых умовах Беларуская рада Случчыны прыняла рашэнне аб пераходзе цераз раку Лань на польскую тэрыторыю, і 28 снежня 1920 года 1-я Слуцкая брыгада стравацьцю войскамі Беларускай Народнай Рэспублікі перайшла раку. Гэты дзень лічыцца днём заканчэння Слуцкага збройнага чыну, хоць апошнія группы яго ўдзельнікаў перабраціліся на польскую тэрыторыю 31 снежня 1920 года. Адзін батальён 1-й Слуцкай брыгады (прыкладна 400 чалавек) не выканаў рашэнне Беларускай рады Случчыны і застаўся ў нейтральнай зоне, каб працяваць партызанскую бараку супраць Чырвонай Армії. Асноўную частку батальёна складалі прыхальнікі генерала С. Булак-Балаховіч, яны падзяліліся на групы і партызанілі некалькі гадоў.

Як толькі ўдзельнікі збройнага чыну перайшли цераз раку Лань, афіцэры і салдаты 1-й Слуцкай брыгады стравацьцю войскамі БНР былі разброені і часова (да афіцыйнага заканчэння савецка-польскай вайны і падпісання мірнага дагавора) ізаляваны спачатку ў лагеры ў мястэчку Сініяўка, затым - у лагеры ў Беластоку. У пачатку 1921 года іх перавялі ў лагер У Дарагуску (на рацэ Заходні Буг).

Інтэрнаваныя ўдзельнікі Слуцкага збройнага чыну былі вызвалены з лагера ў траўні 1921 года пасля ратыфікацыі ўладамі Расіі, Украіны і Польшчы падпісанага 18 сакавіка 1921 года ў Рызе мірнага дагавора. Вызваленыя салдаты і афіцэры 1-й Слуцкай брыгады раз'ехалі ў розныя насе-

Анатоль ЖУК

краінах свету адзначаюць 27 лістапада як Дзень Герояў. З 1992 года гэты дзень святуюць і нацыянальна свядомыя беларусы ў сваёй Айчыні".

Аднаўленне савецкай улады

Пасля таго як 29 лістапада 1920 года Слуцк занялі чырвонаармейскі падраздзяленні, у горадзе аднавіў дзейнасць Слуцкі павятовы ваенна-рэвалюцыйны камітэт, які вірнуўся са Старых Дарог. У яго справацах аб праведзенай работе за першыяд з 1 па 15 снежня 1920 года адзначалася: "Отношение населения к Советской власти неудовлетворительное по следующим причинам: большая государственная развёрстка и реквизиция опротокомбригом годовая, хаотичная повинность, сильно развитое национальное брожение, распространённая антибольшевицкая пропаганда агентами Балаховича и Белорусской Рады во времяпольской оккупации о беспощадных расправах советской власти с дезертирами и проч."

Ва ўсіх валаасцях павета былі створаны рэвалюцыйныя камітэты, у тым ліку трэ - у нейтральнай зоне (у мястэчку Семежава, сёлах Пясочнае і Хорастава; пры раз'ёкахах у Семежаве, Пясочным і Хораставе сфарміравалі атрады міліцыі з пешых і конных міліцыянероў агульнай колькасцю 90, 170 і 135 чалавек адпаведна). Пачалі дзейнічаць сельскія Саветы ў сельскіх населеных пунктах.

Па тэрыторыі павета працяцілася хвала арыштаў жыхароў горада і сельскіх населеных пунктаў, якая не спынілася і ў 1921 годзе. Асноўныя аўбінавачанні арыштаванымі прад'яўляюцца ў шпіянаках на карысць Польшчы і ў здрадзе савецкай уладзе. Да вышэйшай меры пакарання былі прыгавораны жыхары Слуцка Міхаіл Сямёновіч Дубоўскі (арыштаваны 4 снежня 1920 года), Ганна Мечыславаўна Язерская (арыштавана 27 снежня 1920 года), Іван Васільевіч Асіповіч (арыштаваны 18 траўня 1921 года), Міхаіл Піліпавіч Дрозд (арыштаваны 11 студзеня 1921 года), да трох гадоў папраўчанымі з шпіянаках на карысць Польшчы і ў шпіянаках на карысць Беларусі. Да вышэйшай меры пакарання былі прыгавораны жыхары Слуцка Міхаіл Сямёновіч Дубоўскі (арыштаваны 4 снежня 1920 года), Ганна Мечыславаўна Язерская (арыштавана 27 снежня 1920 года), Іван Васільевіч Асіповіч (арыштаваны 18 траўня 1921 года), Міхаіл Піліпавіч Дрозд (арыштаваны 11 студзеня 1921 года), да трох гадоў папраўчанымі з шпіянаках на карысць Польшчы і ў шпіянаках на карысць Беларусі. Да вышэйшай меры пакарання былі прыгавораны жыхары Слуцка Міхаіл Сямёновіч Дубоўскі (арыштаваны 4 снежня 1920 года), Ганна Мечыславаўна Язерская (арыштавана 27 снежня 1920 года), Іван Васільевіч Асіповіч (арыштаваны 18 траўня 1921 года), Міхаіл Піліпавіч Дрозд (арыштаваны 11 студзеня 1921 года), да трох гадоў папраўчанымі з шпіянаках на карысць Польшчы і ў шпіянаках на карысць Беларусі. Да вышэйшай меры пакарання былі прыгавораны жыхары Слуцка Міхаіл Сямёновіч Дубоўскі (арыштаваны 4 снежня 1920 года), Ганна Мечыславаўна Язерская (арыштавана 27 снежня 1920 года), Іван Васільевіч Асіповіч (арыштаваны 18 траўня 1921 года), Міхаіл Піліпавіч Дрозд (арыштаваны 11 студзеня 1921 года), да трох гадоў папраўчанымі з шпіянаках на карысць Польшчы і ў шпіянаках на карысць Беларусі. Да вышэйшай меры пакарання былі прыгавораны жыхары Слуцка Міхаіл Сямёновіч Дубоўскі (арыштаваны 4 снежня 1920 года), Ганна Мечыславаўна Язерская (арыштавана 27 снежня 1920 года), Іван Васільевіч Асіповіч (арыштаваны 18 траўня 1921 года), Міхаіл Піліпавіч Дрозд (арыштаваны 11 студзеня 1921 года), да трох гадоў папраўчанымі з шпіянаках на карысць Польшчы і ў шпіянаках на карысць Беларусі. Да вышэйшай меры пакарання былі прыгавораны жыхары Слуцка Міхаіл Сямёновіч Дубоўскі (арыштаваны 4 снежня 1920 года), Ганна Мечыславаўна Язерская (арыштавана 27 снежня 1920 года), Іван Васільевіч Асіповіч (арыштаваны 18 траўня 1921 года), Міхаіл Піліпавіч Дрозд (арыштаваны 11 студзеня 1921 года), да трох гадоў папраўчанымі з шпіянаках на карысць Польшчы і ў шпіянаках на карысць Беларусі. Да вышэйшай меры пакарання былі прыгавораны жыхары Слуцка Міхаіл Сямёновіч Дубоўскі (арыштаваны 4 снежня 1920 года), Ганна Мечыславаўна Язерская (арыштавана 27 снежня 1920 года), Іван Васільевіч Асіповіч (арыштаваны 18 траўня 1921 года), Міхаіл Піліпавіч Дрозд (арыштаваны 11 студзеня 1921 года), да трох гадоў папраўчанымі з шпіянаках на карысць Польшчы і ў шпіянаках на карысць Беларусі. Да вышэйшай меры пакарання былі прыгавораны жыхары Слуцка Міхаіл Сямёновіч Дубоўскі (арыштаваны 4 снежня 1920 года), Ганна Мечыславаўна Язерская (арыштавана 27 снежня 1920 года), Іван Васільевіч Асіповіч (арыштаваны 18 траўня 1921 года), Міхаіл Піліпавіч Дрозд (арыштаваны 11 студзеня 1921 года), да трох гадоў папраўчанымі з шпіянаках на карысць Польшчы і ў шпіянаках на карысць Беларусі. Да вышэйшай меры пакарання былі прыгавораны жыхары Слуцка Міхаіл Сямёновіч Дубоўскі (арыштаваны 4 снежня 1920 года), Ганна Мечыславаўна Язерская (арыштавана 27 снежня 1920 года), Іван Васільевіч Асіповіч (арыштаваны 18 траўня 1921 года), Міхаі

ПАЛАНЕЗ НАДЗЕІ

...Краю мой, Ты палёг у сэры зямлі,
Еўропаю названай...
пакрыты Плашчаніцу - Хрыстом...
паклікани - Апосталам...
хрышчоны - Роўнастальным
у веры Праваслаўнай...
ратуючися - малітвай і пастом...
- Жыве Беларусь!.. - Жыве! -
і ў Польшчы... і ў Нямеччыне... - .
паўсюдна, дзе дух чалавечы
ратуюцца ў Царкве...
- Жыве Беларусь!.. - Жыве! -
- Жыве Беларусь!.. - Жыве! -
ў Нарвегіі... і ў Ангельшчыне...
паўсюдна, дзе з смерці паўсталі, -
хто не забыў сябе...
- Жыве Беларусь!.. - Жыве! -
...у Піцеры... і ў Маскве...
ў Сібіры... і ў Кітаі...
з нябіту Яна ўваскрасеа...
- Жыве Беларусь!.. - Жыве! -
...ля сэрцаў, сляпых і глухіх, -
крыавячы губы і скроні, -
лятуць і лятуць тыя коні... -
на гонях сваіх і чужых...
...лунают бель-чырвань-і бель
у золаце і блакіце...
то - нібыта золак у жыце
ўзыходзіць Царквы карабель...
...у сэрцы і ў галаве -
дзе цені шаленства і горасць
- Жыве Падабенства і Вобраз!..
- Жыве Беларусь!.. - Жыве! -
...Краю мой.

Ты палёг у сэры зямлі,
Еўропаю названай...
пакрыты Плашчаніцу - Хрыстом...
паклікани - Апосталам...
хрышчоны - Роўнастальным
у веры Праваслаўнай...
ратуючися - малітвай і пастом...

Гэты тэкст айца Іана з
Жыровічай на музыку пала-
неза М. К. Агінскага "Разві-
танне з Радзімай" павінен быў
прагучаша на "Лідскіх зазім-
ках", якія былі прысвечаны
250-м угодкам з дня нараджэння вялікага беларуса і якія
прайшлі 18 лістапада. Аднак не
прагучаша, не знайшлі, каму
выкананы.

Сам жа паланез гучаў і
ўжывую (выканала Наталля
Федаровіч з музкаладжа) і ў
запісе падчас усёй імпрэзы,
падрыхтаванай супрацоўнікамі

Лідскай цэнтральнай раённай бібліятэцы імя Янкі Купалы.

Імпрэза ўключала акрамя іншага відэа-
прэзентацыю "Агінскія"; кніжную выставу
"Шлях да "Паўночных Афін"; агляд "Абраннык
вічнасці" з прэзентацыяй дзвюх новых кніг
прапрапранука Агінскага - Андрэя і Іва
Залускіх "Ген Огінскага" і "Время и музика
Михаила Клеофаса Огінскага", выдадзеных да
250-годдзя выдатнага беларускага кампазітара
ў перакладзе з ангельскай мовы на расейскую.

Быў М. К. Агінскі багаты і знакаміты.
Ваяваў і быў дыпламатам, палітыкам, прадоўжыў
свой род. Але нічога гэтага амаль не засталося б
у памяці людзей, каб не музика, якую ён ствараў.
Яна дала яму бессмяроцце на стагоддзі,
любым зрабіла яго імя, і наша шанаванне яму
на векі вякоў!

А што тычыцца верша
айца Іана (у паэтычным свеце
Зыніч), то не ўдалося сёлета -
прагучыць ён пад музыку пала-
неза праз год ці два, бо Беларусь жыве,
а ў Беларусі жыве памяць пра сваіх годных,
слáўных і знакамітых сыноў. І можа стацца, што забудуць некалі Зыніч, але не забудуць яго
вершы, як не забываюць музыку
М. К. Агінскага.

Яраслаў Грынкевіч.

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

**Пасведчанне аб зарэгістрацыі № 908 ад
18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам
інфармацыі Рэспублікі Беларусь.**

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даўгіна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:
231282, г. Ліда-2, п/с 7.

E-mail: naszaslova@tut.by

Танцуем па-даўнейшаму

Папярэдні конкурс,
які прайшоў два гады таму
паказаў, што не працягае ціка-
васць да побытавых танцаў на
Лідчыне. Таму ў суботу 21 ліс-
тапада ў аграгарадку "Тар-
нова" адбыўся II раённы кон-
курс побытавых танцаў "Тан-

сандум", "Каханачку". Танца-
валі, як кожуць, усе: ад малога
да старога. У трох узроставых
категорый (дзіцячай, молад-
зевай, дорослай) удзельнічалі
прадстаўнікі 16 клубных устано-
віц культуры раёна (усіх 17)
і клуб "Актыўнае даўгалеце"

сказаць, што розніцы ва ўзро-
сце амаль не адчувалася, таму
што ўсе пары танчылі пачуц-
цёва і без усякага прымусу
вышлі на сцену. У другі раз
атрымалася сапраўднае свята
побытавых танцаў, дзе гучала
жывая музика (баян, гармонік

цум па-даўнейшаму". Ужо
ўсталявалася свая сістэма пра-
вядзення гэтага мерапрыем-
ства. У красавіку праводзіцца
семінар, дзе развучаем танцы
якія будзем прэзентаваць на
конкурсе, а ў лістападзе пра-
водзіцца сам конкурс. У гэты
раз танчылі "Польку", "Аляк-

сацыяльнага цэнтра абслугоў-
вання насельніцтва горада
Ліды. Самы малодшы (10 год)
быў Ілля Малец з філіяла
"Гудскі цэнтр творчасці і во-
льнага часу" ДУ "Лідскі ра-
ённы цэнтр культуры і народ-
най творчасці", а самаму ста-
рэйшаму Эдаку Якубашку з
клуба "Актыўнае даўгалеце"
споўнілася 84 гады. Трэба

і барабан), панавалі сардеч-
насць, шырасць і радасць,
радасць ад таго, што мы ізноў
мелі магчымасць аддаць даніну
павагі нашым продкам, ствара-
льнікам гэтых танцаў.

Ганна Некраш,
вядучы метадыст ДУ
"Лідскі раённы цэнтр
культуры і народнай
творчасці".

**Аўтары цалкам адказныя за падбор
і дакладнасць прыведзенай інфармацыі.**

Рэдакцыя рукапісы не вяртае.

Газета надрукавана ў Лідскай друкарні.
231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.

Выдавец: Установа інфармацыі "Выдавецкі дом ТБМ".
Газета падпісана да друку 30.11.2015 г. у 17.00. Замова № 3785.
Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 2000 асобнікаў.

Падпісны індэкс: 63865.

Кошт падпіски: 1 мес.- 8750 руб., 3 мес.- 26250 руб.
Кошт у розницу: па дамоўленасці.

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная калегія:

Алена Анісім, Юрась Бабіч, Юля Бажок,
Марыя Баравік, Вінцук Вячорка, Аляксей Карпенка,
Эла Оліна, Ігар Пракаповіч, Аляксей Пяткевіч,
Станіслав Суднік, Павел Сцяцко, Алег Трусаў,
Дзяніс Тушынскі, Аляксей Шалахоўскі.
<http://naszaslowa.by/> <http://pawet.net/>
<http://kamunikat.org/> <http://tbt-mova.by/>
<http://nashaslova.mns.by/>